Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Rok X **Wilno, dnia 25 grudnia 1936 r.** **Nr. 24**

WIADOMOŚCI ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI

Prenumerata:
Rocznie . . 12 zł.
Półrocznie . 6 zł.
Nr. pojed. . 50 gr.

Adres Redakcji i Administracji:
Kurja Metrop., Wilno, M. Magdaleny 4
Konto P. K. O. Nr. 80.833.

Ogłoszenia:
Cała strona 40 zł.
1/2 strony . 20 zł.
1/4 strony . 10 zł.
1/8 strony . 5 zł.

Sanctifica eos in veritate. *Joan. 17, 17.*

TREŚĆ ZESZYTU.

CHRZEŚCIJAŃSKI BANK SPÓŁDZIELCZY

NA ANTOKOLU W WILNIE

mieści się obecnie **w domu własnym**

ul. Mickiewicza Nr. 1

(wprost Katedry)

BANK PRZYJMUJE

oszczędności; za wkłady większe Bank wypłaca procenta co miesiąc.

Z prowincji wpłacać w P. K. O. na konto Nr. 81.418.

BANK WYDAJE pożyczki tylko firmom chrześcijańskim.

ZAKŁAD OPTYCZNY

JANA IWASZKIEWICZA

Wileńska 25.

Wykonuje binokle i okulary ściśle według recept p.p. lekarzy okulistów.

Poleca najnowsze modele.

K. GORZUCHOWSKI — Zamkowa 9.

Poleca:

zegarki szwajcarskich fabryk wyregulowane z gwarancją.

Wyroby złote i srebrne papierośnice — najnowsze fasony.

Solidna naprawa. **Ceny konkurencyjne.**

Wszystko staniało! **Wyroby ze złota i srebra, zegary, budziki oraz wszelka naprawa. Zegarki kieszonkowe od 4 zł.**

Liczniki dla spowiedzi.

Wilno, Mickiewicza 4

u W. JUREWICZA

mistrza firmy P. Bure.

Rok X   Wilno, dnia 25 grudnia 1936 r.   Nr. 24

WIADOMOŚCI ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI

Prenumerata:
Rocznie . . 12 zł.
Półrocznie . 6 zł.
Nr. pojed. . 50 gr.

Adres Redakcji i Administracji:
Kurja Metrop., Wilno, M. Magdaleny 4
Konto P. K. O. Nr. 80.833.

Ogłoszenia:
Cała strona 40 zł.
1/2 strony . 20 zł.
1/4 strony . 10 zł.
1/8 strony . 5 zł.

Sanctifica eos in veritate. *Joan. 17, 17.*

DZIAŁ URZĘDOWY.

ZARZĄDZENIE ORDYNARJATU ARCYBISKUPIEGO.

W sprawie pogrzebów.

ARCYBISKUP-METROPOLITA WILEŃSKI
Wilno, 18. XII. 1936 r. N. R-49236.

Zarówno W. Duchowieństwu jak i ukochanym w Chrystusie Wiernym przypominamy niektóre przepisy prawa kościelnego, dotyczące osób, którym nie wolno udzielać pogrzebu kościelnego, oraz dotyczące kościołów, gdzie nie wolno odprawiać nabożeństw pogrzebowych.

I. Przepisy kanonu 1240 odmawiają pogrzebu kościelnego odstępcom od wiary św. katolickiej, samobójcom, publicznym grzesznikom, osobom, pozostającym pod klątwą czy interdyktem, etc.

II. Nie wolno w myśl Prawa Kanonicznego obierać na pogrzeby kościołów, należących do zakonników, którzy nie składają ślubów uroczystych, — również kościołów, należących do zakonnic, z wyjątkiem, gdy służące, wychowanice, kuracjuszki czy hospitantki, mieszkające za klauzulą non precario w klasztorze zakonnic, których śluby przynajmniej ex instituto są uroczyste, obierają sobie na pogrzeb kościół tego klasztoru.

Reszta kościołów poza parafjalnemi też nie może być miejscem dla ceremonij pogrzebowych, chyba w razach wyjątkowych i po otrzymaniu pisemnego pozwolenia z Kurji na każdy wypadek.

Kościołami przeto, gdzie z reguły winny się odbywać nabożeństwa pogrzebowe, są kościoły parafjalne.

Przypominamy powyższe przepisy dlatego, że w ostatnich czasach, niestety, zdarzyły się pogrzeby samobójców w kościołach zakonnych.

† *Romuald Jałbrzykowski*
Arcybiskup-Metropolita
Wileński.

X. A. Sawicki
Kanclerz Kurji.

Przygotowania do I Katolickiego Międzynarodowego Kongresu Przeciwalkoholowego (12 — 14. IX. 1937 roku) w Warszawie.

ARCYBISKUP-METROPOLITA WILEŃSKI
Wilno, dn. 19. XII. 1936 r. Nr. 496/36.

Protektorzy I Katolickiego Międzynarodowego Kongresu, Ich Eminencje Księża Kardynałowie Kakowski i Hlond, upoważnili Katolicki Związek Abstynentów w Poznaniu do przygotowań wstępnych. Okazuje się pilna potrzeba zgromadzenia danych statystycznych, któreby wykazały działalność Kościoła św. w Polsce na polu krzewienia trzeźwości, a któreby ponadto umożliwiły rejestrację abstynentów katolików dotąd niezorganizowanych. Będzie to materjał ważny nietylko na czas Kongresu, ale także dla dalszej przyszłości. Z tego względu zechcą Przewielebni Rządcy parafij jak najstaranniej odpowiedzieć na poszczególne niżej podane pytania ściśle według ich kolejności.

Święto Matki Boskiej Gromnicznej bywa zazwyczaj dniem składania przyrzeczeń, zakładania Bractw Wstrzemięźliwości (Trzeźwości). Dlatego naznaczam jako ostateczny termin dla nadesłania odpowiedzi do Kurji datę 15 lutego. Ponieważ materjał zgromadzony i opracowany ze wszystkich diecezyj ma ukazać się drukiem jeszcze przed Kongresem, przeto należy ściśle przestrzegać terminu powyższego.

† *Romuald Jałbrzykowski*
Arcybiskup-Metropolita
Wileński.

Pytania o akcji przeciwalkoholowej w parafji.

1. Parafja i poczta ....

2. Bractwo Trzeźwości liczy członków w dniu 2. II. 1937 r. ogółem .... w tem dzieci szkolnych ....

3. Nazwy i liczby członków innych katolickich organizacyj przeciwalkoholowych dzieci (Krucjata Eucharystyczna, Bractwo Anioła Stróża), młodzieży pozaszkolnej (Sekcje abstynenckie w KSM), dorosłych.

4. Uwagi o działalności tychże organizacyj (ad 2 i 3) o objawach alkoholizmu w parafji i jego przyczynach.

5. Adresy mieszkających w parafji katolików abstynentów inteligentów: kapłanów, nauczycieli, lekarzy, niewiast i t. p.

Za zgodność:

Data ....

....
podpis Rządcy kościoła.

UWAGA. Odpowiedzi na powyższe pytania należy w tejże samej kolejności opracować i odesłać do Kurji najpóźniej 15. II. 1937 r.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dnia 19. XII. 1936 r. Nr. 497/36.

Nawiązując do powyższej odezwy, zechcą Wielebni Rządcy kościołów:

1) wygłosić stosowne kazania albo w święto Matki Boskiej Gromnicznej, albo w niedzielę 31 stycznia;

2) na święto Patronki Bractw Wstrzemięźliwości (Trzeźwości) zapowiedzieć wspólną Komunję św. dla członków celem zyskania odpustu zupełnego oraz odnowienie przyrzeczeń brackich i przyjmowanie nowych przyrzeczeń;

3) odbyć ipsa die poza kościołem walne zebranie Bractwa i wybrać odpowiednie osoby do zarządu ku pomocy dla Księdza Moderatora;

4) polecić członkom i wszystkim parafjanom abonowanie i czytanie „Przyjaciela Trzeźwości“, który z Nowym Rokiem wychodzi co miesiąc i kosztuje tylko 1,20 zł. rocznie;

5) zalecić wszystkim organizacjom parafjalnym młodzieży i dorosłych wykład lub pogadankę z dziedziny przeciwalkoholowej w miesiącu lutym lub w marcu;

6) domagać się, aby wszelkie zabawy i imprezy katolickich organizacyj odbywały się z wykluczeniem napojów alkoholowych.

Materjałem i dalszą pomocą służy Katolicki Związek Abstynentów w Poznaniu, ul. Podgórna 12-b.

Ponadto zechcą Wielebni Rządcy kościołów urządzić kolektę na walkę z pijaństwem i odesłać pieniądze za pośrednictwem Księży Dziekanów do Kurji. Jest ona w roku bieżącym szczególnie potrzebna, ponieważ we wrześniu b. r. odbędzie się I Katolicki Międzynarodowy Kongres Przeciwalkoholowy w Warszawie, co z natury rzeczy wywoła wydatki specjalne.

X. A. Sawicki
Kanclerz Kurji Metropolitalnej.

W sprawie uprawnień do słuchania spowiedzi.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA.
Wilno, dnia 21 grudnia 1936 r. Nr. 218/L.

Kurja powiadamia, że JE. Ksiądz Arcybiskup - Metropolita stosownie do statutu 390 Syn. Arch. Wil. z r. 1931 wszystkim kapłanom archidiecezji, nie posiadającym stanowiska, przedłużył uprawnienia do słuchania spowiedzi do końca r. 1937, kapłanom zaś obcych diecezyj, stale przybywającym na terenie archidiecezji Wileńskiej, takież uprawnienia przedłużył do końca czerwca 1937 r.

Ks. J. Ostreyko
w/z Kanclerz Kurji.

W sprawie zmian w II cz. Rubryceli na r. 1937.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dnia 21. XII. 1936 r. Nr. 219/L.

Do PPWW. Księży Dziekanów archidiecezji Wileńskiej.

Kurja uprzejmie prosi o nadesłanie do dn. 5 stycznia 1937 r. wykazu proponowanych zmian i uzupełnień w części II-giej Rubryceli na rok 1937.

Ks. J. Ostreyko,
w/z Kanclerza Kurji.

W sprawie kont w P. K. O.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dnia 21. XII. 1936 r. Nr. 498/36.

Niektóre numery kont w P. K. O. w ostatnich czasach uległy zmianie. Wobec tego Kurja podaje niżej numery kont, które odtąd są aktualne.

I. Kurjalne:

Nr. 700.262 „Kurja Metropolitalna Wileńska — Wilno".
Nr. 700.255 „Wiadomości Archidiecezjalne Wileńskie — Wilno".
Nr. 142.090 „Komitet Ratowania Bazyliki Wileńskiej".

II. Inne:

Nr. 700.240 „Archidiecezjalny Instytut Akcji Katolickiej — Wilno".
Nr. 700.129 „Prokurator Rz.-Kat. Seminarjum Duchownego — Wilno".
Nr. 80.741 „Kurja Metropol. Wil. (Dział Misyjny)", to konto należy do Pap. Dzieła Rozkrzew. Wiary i Pap. Dzieła św. Piotra Ap. czyli Misyj Zewn.
Nr. 181.283 „Pobożne Stowarzyszenie do Misyj Wewnętrznych Archidiec. Wileńskiej pod wezwaniem Matki Boskiej Ostrobramskiej".
Nr. 700.235 „Tygodnik Katolicki — Nasz Przyjaciel, czasop., Wilno".

Ks. J. Ostreyko
w/z. Kanclerz Kurji.

RUCH PERSONALNY.

Na mocy zarządzenia JE. Ks. Arcybiskupa-Metropolity w składzie osobistym Duchowieństwa zaszły następujące zmiany:

Ks. Longin Iwańczyk, proboszcz w Kluszczanach, mianowany został na stanowisko prob. w Butrymańcach, 14. XII. 36 r. Nr. O-832/36.

Ks. Adam Wojciechowski, prob. w Butrymańcach, na prob. w Kluszczanach, 14. XII. 1936 r. Nr. O-833/36.

Ks. J. Ostreyko
w/z Kancl. Kurji.

ZARZĄDZENIA PRAWNO-PAŃSTWOWE.

Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym.

(Dz. U. R. P. 1936 r., Nr. 85, poz. 593).

Na podstawie art. 55 ust. (1) ustawy konstytucyjnej i art. 1 pkt. a) ustawy z dnia 2 lipca 1936 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania dekretów (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 363) postanawiam co następuje:

Art. 1. Państwowemu podatkowi gruntowemu podlegają wszelkie grunty z wyjątkiem wymienionych w art. 2.

Art. 2. Od państwowego podatku gruntowego wolne są:

1) grunty podlegające państwowemu podatkowi od nieruchomości;

2) grunty należące do wyznań przez Państwo uznanych, z których dochody przeznaczone są stale i wyłącznie na cele kultu religijnego i nie przyczyniają się do osobistych dochodów duchowieństwa lub innych osób;

3) grunty pod cmentarzami;

4) grunty pod torami kolejowemi oraz pod publicznemi: drogami, placami i parkami;

5) grunty użytkowane przez publiczne szkoły powszechne oraz grunty użytkowane wyłącznie w celach naukowych lub doświadczalnych przez szkoły rolnicze i instytucje naukowe lub przez należące do instytucyj publiczno-prawnych zakłady doświadczalne;

6) grunty i lasy państwowe pozostające w zarządzie wojska, użytkowane w celach wojskowych, a nie w celach osiągania dochodu;

7) nieużytki, do których zalicza się lotne piaski, bagna, mokradła, rojsty, strome stoki i parowy, nie nadające się do użytkowania jako grunty orne, leśne, łąki lub pastwiska, skały, szutrowiska, okopy, doły po żwirze, torfie, glinie, piasku i t. p. oraz grunty pod wodami otwartemi;

8) grunty osad objętych postępowaniem scaleniowem lub powstałych w wyniku scalenia — na przeciąg lat 3, licząc od półrocza, następującego po wyborze lub wyznaczeniu rady uczestników scalenia; grunty te podlegają jednak obowiązkowi opłacania dodatków do tego podatku na rzecz związków samorządu terytorjalnego; zwolnienia nie stosuje się do gruntów, których scalenie zostało zaniechane;

9) grunty, które były zwolnione od państwowego podatku gruntowego jako nieużytki, a na których założono sztuczne gospodarstwo rybne lub dokonano innych inwestycyj, umożliwiających ich eksplotację — na przeciąg lat 5, licząc od roku następnego po przeprowadzeniu inwestycyj;

10) całkowicie lub częściowo w zależności od stopnia zmniejszenia się wartości użytkowej lasów ochronnych na skutek zarządzonych ograniczeń w użytkowaniu — grunty pod lasami, uznanemi za ochronne dlatego, że:

a) zabezpieczają grunty przed zmywaniem i wyjałowieniem, powstrzymują usuwanie się ziemi lub kamienia, przeszkadzają tworzeniu się dzikich potoków, obrywaniu się skał i spadkowi lawin,

b) chronią brzegi wód przed obrywaniem się, a źródła przed zasypaniem,

c) przeszkadzają powstawaniu albo rozszerzaniu się piasków lotnych lub parowów,

d) mają specjalne znaczenie dla obrony Państwa,

e) mają znaczenie przyrodniczo-naukowe:

11) grunty zalesione a nie będące poprzednio gruntami leśnemi:

a) uznane przez właściwą władzę za więcej nadające się do uprawy leśnej,

b) na których zalesienie właściwa władza udzieliła zezwolenia — na przeciąg lat 30, licząc od roku następnego po dokonaniu sztucznego zalesienia;

12) nieużytki, zalesione na podstawie przepisów o zalesieniu niektórych nieużytków, a także nieużytki dobrowolnie zalesione w sposób sztuczny — na przeciąg lat 50, licząc od roku następującego po dokonaniu zalesienia.

Art. 3. (1) Na obszarze województw: kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego i warszawskiego, m. st. Warszawy oraz powiatów: augustowskiego, łomżyńskiego, ostrowskiego, ostrołęckiego, suwalskiego, szczuczyńskiego i wysokomazowieckiego w województwie białostockim — znosi się pobór dodatkowego podatku gruntowego dworskiego i włościańskiego, przewidzianego w Dziale IV rosyjskiej ustawy o podatkach bezpośrednich (Zbiór Praw ces. ros. tom V)

(2) Wysokość stawek państwowego podatku gruntowego dworskiego i włościańskiego na obszarze wymienionym w ust. (1), określa taryfa, załączona do artykułu niniejszego. Taryfa ta dzieli się na taryfę dla gruntów dworskich i taryfę dla gruntów włościańskich; według stawek taryfy dla gruntów dworskich opodatkowuje się wszystkie grunty z wyjątkiem gruntów, nadanych mieszkańcom wsi i osad przy uwłaszczeniu włościan, które to grunty podlegają opodatkowaniu według stawek, wskazanych dla gruntów włościańskich. Grunty zaliczone do III klasy gruntów, podlegających taryfie dla gruntów dworskich, opłacają państwowy podatek gruntowy według stawek, przewidzianych dla gruntów IV klasy tejże taryfy.

(3) Grunty na obszarze miast, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, podlegają państwowemu podatkowi gruntowemu według taryfy dla gruntów dworskich tego powiatu, z którego zostały wydzielone; grunty na obszarze m. st. Warszawy opodatkowuje się według taryfy dla gruntów dworskich w powiecie warszawskim.

Art. 4. Na obszarze województw: wileńskiego, nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego oraz powiatów: białostockiego, bielskiego, sokólskiego, wołkowyskiego i grodzieńskiego w województwie białostockiem — przypadającą na poszczególne powiaty ogólną sumę państwowego podatku gruntowego określa się przez pomnożenie przeciętnych stawek, wymienionych w taryfie załączonej do artykułu niniejszego, przez ilość gruntów odpowiedniej kategorji Obliczoną w ten sposób sumę rozkłada się na poszczególne jednostki podatkowe.

Art. 5. Na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego — państwowy podatek gruntowy oblicza się w złotych przez przemnożenie kwoty podatku katastralnego, uwidocznionego w katastrze gruntowym, przez 3,5.

Art. 6. Na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławoskiego i tarnopolskiego oraz powiatów: bielskiego i cieszyńskiego w województwie śląskiem — państwowy podatek gruntowy pobiera się w wysokości

40% czystego dochodu katastralnego, uwidocznionego w katastrze podatku gruntowego, a wyrażonego w złotych.

Art. 7. (1) Od płatników, opłacających od swych gruntów, położonych w granicach jednego powiatu, tytułem państwowego podatku gruntowego więcej niż 110 zł. rocznie, pobiera się nadto oddzielny dodatek. Dodatek ten wynosi od płatników, opłacających rocznie państwowy podatek gruntowy od gruntów położonych w granicach jednego powiatu:

od	110 zł.	do	200 zł.	—	10%	tego	podatku
„	200 „	„	550 „	—	20%	„	„
„	550 „	„	1.250 „	—	30%	„	„
„	1.250 „	„	2.650 „	—	40%	„	„
„	2.650 „	„	4.400 „	—	50%	„	„
„	4.400 „	„	6.150 „	—	60%	„	„
„	6.150 „	„	8.800 „	—	80%	„	„
powyżej	„	„	8.800 „	—	100%	„	„

(2) Jeżeli posiadłość ziemska, stanowiąca jednostkę podatkową, należy do kilku współwłaścicieli, z których każdy ma część faktycznie wydzieloną i samoistnie gospodarowaną, wówczas dodatek, przewidziany w ust. (1), oblicza się dla każdego współwłaściciela oddzielnie.

Art. 8. (1) Od płatników, którzy od swych gruntów, położonych w granicach jednej gminy, opłacają rocznie:

1) nie więcej niż 10 zł. państwowego podatku gruntowego — pobiera się tylko 50% tego podatku,

2) powyżej 10 zł. do 35 zł. państwowego podatku gruntowego — pobiera się tylko 80% tego podatku. Ulgi te przyznaje się przy poborze pierwszej raty.

(2) Przepis ust. (1) nie dotyczy tych płatników, których grunty znajdują się w promieniu 10 km. od miast, liczących ponad 100.000 mieszkańców.

Art. 9. Rokiem podatkowym jest rok kalendarzowy.

Art. 10. Państwowy podatek gruntowy płatny jest w dwóch równych, ratach: do dnia 30 kwietnia i do dnia 15 listopada.

Art. 11. Miarą powierzchni dla wymiaru podatku gruntowego jest hektar. Od gruntów, których powierzchnia nie przekracza 1 hektara, pobiera się część stawki odpowiednio do ilości arów.

Art. 12. (1) Obowiązek podatkowy powstaje od pierwszego dnia półrocza następującego bezpośrednio po zajściu okoliczności faktycznych, uzasadniających wymiar państwowego podatku gruntowego. W tym samym terminie powstaje obowiązek podatkowy dla nabywcy gruntów.

(2) Obowiązek podatkowy wygasa z końcem półrocza, w którym zaszły okoliczności faktyczne, uzasadniające zwolnienie od podatku. W tym samym terminie wygasa obowiązek podatkowy zbywcy gruntów.

Art. 13. Na obszarze, określonym w art. 3 i 4, w razie przeniesienia pewnej miejscowości z jednego powiatu do drugiego, wymiar państwowego podatku gruntowego uskutecznia się z gruntów tej miejscowości według taryfy powiatu, do którego miejscowość została przyłączona, poczynając od następnego roku podatkowego.

Art. 14. Artykuł 14 ustawy z dnia 15 czerwca 1923 r. w przedmiocie wyrównania podatków gruntowych tudzież niektórych podatków budynkowych (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 505) otrzymuje brzmienie następujące:

„Art. 14. (1) Dodatki do państwowego podatku gruntowego na rzecz związków samorządowych nie mogą dla poszczególnej jednostki podatkowej przewyższać w łącznej sumie 50% ogólnej kwoty państwowego podatku gruntowego wraz z oddzielnym dodatkiem, przewidzianym w art. 7 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 593).

(2) W wyjątkowych, zasługujących na uwzględnienie przypadkach, może Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu pozwolić na podwyższenie tej normy do 75%, ale tylko w stosunku do tej części państwowego podatku gruntowegn, która nie obejmuje oddzielnego dodatku, przewidzianego w art. 7 dekretu, powołanego w ust. (1).

(3) Z dodatków samorządowych do państwowego podatku gruntowego otrzymują izby rolnicze udział w wysokości 3% państwowego podatku gruntowego wraz z oddzielnym dodatkiem, przewidzianym w art. 7 dekretu, powołanego w ust. (1). Przepis ten nie dotyczy izb rolniczych na obszarze województw poznańskiego, pomorskiego i śląskiego".

Art. 15. W art. 50 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o izbach rolniczych (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr. 2, poz. 16) punkty a) i b) otrzymują brzmienie następujące:

„a) z 3% udziału w ogólnej kwocie państwowego podatku gruntowego, pobranego w okręgu izby z uwzględnieniem oddzielnego dodatku i ulg, przewidzianych w art. 7 i 8 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 593).

b) z udziału w dodatkach samorządowych do państwowego podatku gruntowego w wysokości 3% tego podatku wraz z oddzielnym dodatkiem, przewidzianym w art. 7 dekretu, powołanego w pkt. a)".

Art. 16. Artykuł 5 ustawy z dnia 20 marca 1931 r. o samoistnym podatku wyrównawczym dla gmin wiejskich (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 172) otrzymuje brzmienie następujące:

„Art. 5. Ogólna suma podatku wyrównawczego podlega w każdej gminie podziałowi pomiędzy poszczególnych płatników tego podatku w stosunku do przypadających na każdego z nich podatków, które w myśl art. 1 stanowią podstawę wymiaru podatku wyrównawczego, przyczem za podstawę wymiaru tegoż podatku przyjmuje się: w stosunku do płatników państwowego podatku gruntowego — podatek przypadający według przepisów dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 593), jednak bez oddzielnego dodatku i ulg, przewidzianych w art. 7 i 8 tegoż dekretu; w stosunku do płatników państwowego podatku przemysłowego — ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych, w stosunku do płatników podatku od nieruchomości — podatek od nieruchomości".

Art. 17. W art. 3 ustawy z dnia 26 marca 1935 r. o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 204) ustęp (1) otrzymuje brzmienie następujące:

„(1) Obowiązek świadczeń w naturze obciąża osoby fizyczne i prawne w gminach wiejskich i miastach nie wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, które opłacają podatek gruntowy, podatek od nieruchomości

i podatek przemysłowy — w stosunku do sumy tych podatków, obciążających poszczególnego płatnika, przyczem za podstawę wymiaru świadczeń przyjmuje się dla płatników podatku gruntowego — państwowy podatek gruntowy, przypadający według przepisów dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 593), jednak bez oddzielnego dodatku i ulg, przewidzianych w art. 7 i 8 tegoż dekretu, dla płatników podatku od nieruchomości — podatek od nieruchomości, a dla płatników podatku przemysłowego — ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych".

Art. 18. W art. 3 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1935 r. o obniżeniu obciążenia daninami komunalnemi i o innych zmianach w finansach komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 544) uchyla się przepis ustępu (1).

Art. 19. Wykonanie dekretu niniejszego porucza się Ministrowi Skarbu.

Art. 20. (1) Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1937 r., z wyjątkiem przepisu art. 2 pkt, 10), który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1938 roku.

(2) Z dniem wejścia w życie przepisów dekretu niniejszego uchyla się wszelkie przewileje i zwolnienia w państwowym podatku gruntowym oraz wszystkie przepisy sprzeczne z dekretem niniejszym, w szczególności zawarte:

1) w rosyjskiej ustawie o podatkach bezpośrednich (Zbiór Praw ces. ros. tom V),

2) w austrjackiej ustawie z dnia 24 maja 1869 r. o podatku gruntowym (Dz. u. p. austr. Nr. 88),

3) w pruskiej ustawie z dnia 21 maja 1861 r. o podatku gruntowym (Zb. ust. prusk. str. 253), w pruskiej ustawie z dnia 14 lipca 1893 r. o uchyleniu podatków bezpośrednich (Zb. ust. prusk. str. 119) i w pruskiej ustawie z dnia 14 lipca 1893 r. o daninach komunalnych (Zb. ust. prusk. str. 152).

4) w węgierskiej ustawie z dnia 18 marca 1909 r. o podatku gruntowym (Zb. Pr. państw. z dnia 1 kwietnia 1909 r.).

5) w ustawie z dnia 17 czerwca 1921 r. o poborze na rzecz Skarbu Państwa dodatku do podatków: gruntowego, podymnego, domowo-klasowego i budynkowego oraz unormowaniu poboru podatku gruntowego na obszarze województw: nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego jako też powiatów: białostockiego, bielskiego, sokólskiego, wołkowyskiego, białowieskiego i grodzieńskiego województwa białostockiego (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 372),

6) w ustawie z dnia 15 czerwca 1923 r. w przedmiocie wyrównania podatków gruntowych tudzież niektórych podatków budynkowych (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 505).

7) w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 12 kwietnia 1924 r. o podwyższeniu państwowych podatków gruntowych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 339).

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów: *Sławoj Składkowski*

Minister Skarbu: *E. Kwiatkowski.*

Załącznik do art. 3 dekretu Prezydenta Rzeczplitej z dn. 4. XI. 1936 r. (poz. 593).

Województwo i powiaty	Taryfa państw. podatku grunt. (w złotych) z 1 ha								
	dworska					włościańska			
	klasy								
	I	II	III	IV	V	I	II	III	IV
białostockie									
1. augustowski . , .	5,60	2,46	—	3,14	0,69	5,49	2,46	3,03	0,69
2. łomżyński	6,57	2,86	—	3,72	0,80	6,69	2,92	3,77	0,86
3. ostrołęcki	4,63	2,00	—	2,57	0,57	4,86	2,12	2,74	0,63
4. ostrowski	4,63	2,00	—	2,57	0,57	4,86	2,12	2,74	0,63
5. suwalski	5,37	2,34	—	3,03	0,69	5,49	2,46	3,03	0,69
6. szczuczyński . . .	7,03	3,09	—	3.94	0,86	7,32	3,20	4,12	0,92
7. wysoko-mazowiecki	5,09	2,23	—	2,86	0,63	4,86	2,12	2,74	0,63

Załącznik do art. 4 dekretu Prezydenta Rzeczplitej z dn. 4. XI. 1936 r. (poz. 593).

Województwa i powiaty	Z jednego ha gruntów uprawnych, łąk, ogrodów i sadów	Z jednego ha gruntów leśnych, błotnistych i pastwisk oraz gruntów pod wodami	Województwa i powiaty	Z jednego ha gruntów uprawnych, łąk, ogrodów i sadów	Z jednego ha gruntów leśnych, błotnistych i pastwisk oraz gruntów pod wodami
białostockie			**wileńskie**		
1. białostocki	1,65	0,33	7. wilejski	1,10	0,22
2. bielski	1,50	0,30	8. wileńsko-trocki . .	1,50	0,30
3. grodzieński	1,50	0,30			
4. sokólski	1,50	0,30	**nowogródzkie**		
5. wołkowyski	1,50	0,30			
			1. baranowicki . . .	1,10	0,22
wileńskie			2. lidzki	1,50	0,30
1. brasławski	1,30	0,26	3. nieświeski	1,85	0,37
2. dziśnieński	1,50	0,30	4. nowogródzki . . .	1,65	0,33
3. mołodecki	1,10	0,22	5. słonimski	1,10	0,22
4. oszmiański	1,30	0,26	6. stołpecki	1,50	0,30
5. postawski	1,50	0,30	7. szczuczyński . . .	1,50	0,30
6. święciański	1,10	0,22	8. wołożyński	1,10	0,22

Wszystkim Czytelnikom „Wiadomości Archidiecezjalnych" serdeczne ŻYCZENIA ŚWIĄTECZNE i NOWOROCZNE składa Redakcja.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

DUSZPASTERZ JAKO KATECHETA MŁODZIEŻY WIEJSKIEJ

Referat, wygłoszony na V Kursie Duszpasterskim w Wilnie, dnia 10 listopada 1936 roku.

(3)

2. Organizacja katechizacji młodzieży wiejskiej zależy od miejscowych warunków, od przygotowania dziatwy, od liczby szkół i odległości od nich, odległości od kościoła, od wielkości parafji i sił, jakiemi rozporządza duszpasterz. Wspomniany dekret św. Kongregacji Soborowej słusznie na warunki miejscowe zwraca szczególniejszą uwagę i poleca przedewszystkiem poznać przyczynę ignorancji religijnej młodzieży w danej okolicy. Przyczyną taką może być niedbalstwo rodziców, lub ich ciężki stan materjalny, wpływ niekatolików przez małżeństwa mieszane i fałszywy wstyd przed uczeniem się, gnuśność i niedbalstwo samej młodzieży, wielkie zmaterjalizowanie społeczeństwa, wpływ wrogiej prasy, wyszydzającej religję, i wreszcie niedocenianie obowiązku nauczania przez samych duszpasterzy. Wszystkie te albo przynajmniej jedna lub kilka wymienionych przyczyn powodują wielką ignorancję religijną u naszej młodzieży wiejskiej, która wskutek tego mało jest odporna na błędy sekciarskie i bezbożniczą agitację, która zastraszająco szerzy się w wielu miejscach naszej archidiecezji. Jest to fakt, na który zamykać oczu nie można, fakt wołający hukiem dział z dalekiej Hiszpanji, liczbą głosujących na partje wywrotowe we Francji, pochodami i strajkami rolnemi nawet na naszej wsi — wołający na nas głosem wielkim *Mementote!*

Nie od nas zależy usunąć naraz wszystkie wymienione przyczyny ignorancji religijnej naszej młodzieży wiejskiej, ale zróbmy przynajmniej to, co się znajduje w naszem rozporządzeniu: zastosujmy się do wskazówek, podanych we wspomnianym dekrecie Kongregacji Soborowej, z których ważniejsze tu pokrótce streszczę. Przedewszystkiem dekret przypomina kan. 711 § 2 i poleca we wszystkich parafjach założyć *Bractwa nauki chrześcijańskiej,* obejmujące wszystkich, którzy są zdolni do nauczania i popierania katechizmu. Nie wiem, jak jest w całej Archidiecezji,

ale w niektórych miejscach stwierdziłem, że o tem bractwie nikt nie słyszał. Następnie Kongregacja poleca organizować *Parafjalne szkoły katechetyczne*, w których pod osobistym kierunkiem proboszcza dzieci się mają uczyć według ustalonej metody zasad wiary i moralności. U nas wprawdzie szkoły organizuje i utrzymuje państwo, dlatego organizowanie szkół parafjalnych jest wykluczone, ale kontrola nad nauczaniem religji w szkołach należy bezwzględnie do proboszcza, który — jeżeli nie uczy osobiście — winien mieć kontakt z tymi, którzy go w tej czynności zastępują, i jeżeli już nie kontrolować oficjalnie (chociaż często i to o ile można jest rzeczą wskazaną), to przy zachowaniu taktu interesować się przerobionym w szkole materjałem i postępami dzieci, egzaminować je przy okazji kolendy, odwiedzania chorych, przystępowania do sakramentów św. i t. p. Są szkoły, gdzie nikt nie uczy religji i to nie z powodu przeszkód ze strony władz szkolnych (Rykonty), ale z innych powodów, o których wstyd głośno mówić. Jakkolwiek kwestja wynagrodzenia za pracę w szkole nie powinna być pominięta, to w tym wypadku ona nie może decydować o zaniechaniu katechizacji, która — jak się rzekło — jest największym obowiązkiem duszpasterza. A ileż jest wsi pozbawionych szkoły zupełnie; czy tam nie dałoby się z inicjatywy duszpasterza zorganizować prywatną szkołę parafjalną — może przy pomocy Macierzy Szkolnej i pod jej egidą? W takiej szkole wpływ duszpasterza byłby większy i nauczanie religji może nawet owocniejsze. W tym celu należałoby zorganizować polecane przez tenże Dekret Kongregacji Soborowej *Dni Katechetyczne i Zjazdy Katechetyczne*, aby przez odpowiednie kazania i przemówienia na akademjach wpoić w uszy i umysły rodziców i opiekunów przeświadczenie o obowiązku szerzenia oświaty wogóle, a nauczania religji w szczególności. Na IV Kursie Duszpasterskim w r. 1935 omawiałem tę kwestję szczegółowo w referacie, *Organizacja Kursów Religijnych, Dni i Zjazdów Katechetycznych*, który został wydrukowany w *Wiadomościach Archidiecezjalnych Wileńskich* i ukazał się w osobnej odbitce, dlatego powtarzać jego treści nie będę. Zaznaczam tylko, że dotychczas rzadko kto takie kursy, dni i zjazdy organizował, a zupełnie nie słyszałem o zorganizowaniu gdziekolwiek u nas na wsi *Kursu katechistów (ek)*, na który wspomniany dekret tak wielki kładzie nacisk; takie kursy potrzebne są szczególnie w naszych warunkach, gdzie jest brak duszpasterzy. (C. d. n.)

X. M. Sopoćko.

TYDZIEŃ PROPAGANDY TRZEŹWOŚCI (1—8. II. 1937).

pod protektoratem J. Em. Księdza Kardynała Hlonda, Prymasa Polski.

ODEZWA

RATUJMY MŁODZIEŻ!

Nowoczesna żądza używania przejawia się najsilniej w pijaństwie i niemoralności. Hołdują jej wykształceni i niewykształceni, mężczyźni i kobiety. Młodzież patrzy na to samolubstwo starszych, a nieraz naśladuje je.

Alkoholizm mimo kryzysu nie maleje, lecz wzrasta. Zniesiono ograniczenia prawne, mnożą się koncesje, ceny na wódkę obniżono. Niszczeje tężyzna fizyczna i moralna narodu. W tysiącach ognisk rodzinnych ginie spokój i szczęście. Załamują się egzystencje. Z dnia na dzień przybywa wykolejeńców, których utrzymanie spada na barki pracujących.

Rodacy! Jak długo jeszcze będziemy na to patrzeć spokojnie? Inne narody czynią olbrzymie wysiłki w pracy nad wyrobieniem zdolności twórczych i gotowości bojowej. Zginiemy, jeżeli nie uczynimy podobnie! Nie wolno nam dziś lekkomyślnie marnować czasu i pieniędzy, talentów i charakterów, zdrowia obecnych i przyszłych pokoleń. Ostatni już czas, by podjąć świadomą i celową pracę nad odrodzeniem narodu, której nie dokonamy przy kieliszku. Uczmy młodzież naszą panowania nad zachciankami. Ideałem musi dziś być Polak karny, ofiarny i trzeźwy, nie zaś marnotrawca i hulaka z czasów saskich.

Rodzice! Na was ciąży obowiązek dobrego przykładu oraz współdziałania z kapłanami i nauczycielami nad uświadomieniem i wychowywaniem dzieci waszych w trzeźwości. Precz z trunkami odurzającemi z domów waszych i z życia towarzyskiego! Gości podejmujmy napojami bezalkoholowemi.

Organizacje młodzieżowe, prasa, kino, teatr i radjo niechaj także wskazują młodzieży na znaczenie trzeźwości dla życia osobistego i zbiorowego.

Nie lękajmy się głosić zasad mniej popularnych, stawiajmy sprawę jasno i dobitnie. Tylko zbiorowy wysiłek uchroni młodzież od zguby, a naród od upadku. Tego wymaga chwila obecna od każdego Polaka.

Przez trzeźwą młodzież do odrodzenia narodu!

Zarząd Główny
Polskiej Ligi Przeciwalkoholowej.

Ś. P. KS. LUDWIK BRAUER.

Dnia 13 grudnia 1936 roku zakończył w rodzinnym fol. Krzywy parafji korwieńskiej doczesną pielgrzymkę ś. p. Ksiądz Ludwik Brauer. Urodził się ś. p. Ksiądz Ludwik Brauer we wspomnianym folwarku Krzywy z ojca Ferdynanda i matki Zofji Paniciskich, która odznaczała się nadzwyczajną pobożnością, łagodnością i spokojem charakteru. Te cnoty, któremi jaśniało całe jego życie, odziedziczył ś. p. Ks. Ludwik po matce. Ksiądz Ludwik Brauer początkowe nauki pobierał w Moskwie, poczem wstąpił do Seminarjum Wileńskiego. Po ukończeniu studjów teologicznych w 1911 r. kolejno piastował następujące stanowiska: dwa lata był wikarym w Dołhinowie, poczem został przeniesiony na takież stanowisko do Lipniszek, gdzie przebył trzy lata. W początkach wojny światowej został mianowany proboszczem w Kiwatyczach; na tej placówce najdłużej zabawił, bo aż czternaście lat. Po utworzeniu diecezji pińskiej ś. p. Ks. Ludwik Brauer został przydzielony do tejże diecezji. Ś. p. biskup Łoziński przenosi księdza Brauera do Stołowicz i mianuje go dziekanem Stołowickim. Na tem stanowisku niedługo pozostaje, gdyż, słabowity na zdrowiu z natury, zaczyna zapadać coraz bardziej i w 1932 roku musi zupełnie usunąć się od pracy na niwie Bożej. Na wszystkich zajmowanych przez siebie stanowiskach ś. p. Ks. Ludwik Brauer zostawił miłe wspomnienia. Ostatnie cztery lata spędza u brata w rodzinnym fol. Krzywy. Odszedł do Mistrza mając 52 lata życia, a 26 lat kapłaństwa, by otrzymać nagrodę za znojny trud i pracę w winnicy Pańskiej.

Requiscat in pace. *Ks. J. K.*

Z ŻYCIA ARCHIDIECEZJI.

Sprawozdanie Sodalicji Marjańskiej Alumnów Seminarjum Duchownego w Wilnie z działalności w okresie od 8-go grudnia 1935 r. do 8-go grudnia 1936 r. — Moderatorem Sodalicji jest Ks. Kanonik Jan Ellert, w skład Wydziału Sodalicji wchodzą następujący członkowie: sod. Gimżewski Władysław — prefekt, sod. Maciejewski Józef — wice-pefekt, sod. Tomkowicz Kazimierz — instruktor, sod. Horbaczewski Stefan — sekretarz, sod. Kuczyński Stanisław — skarbnik, sod. Zabański Jan — bibljotekarz, sod. Bartoszewicz Piotr — gospodarz. Do Sodalicji należy obecnie 196 członków, w tem kapłanów sodalisów 99, sodalisów (alumnów) 87, kandydatów 14, aspirantów 3. Opuściło Sodalicję 7, przybyło 23, wy-

święconych na kapłanów 13. Idąc za decyzją Zebrania Prezesów zmniejszania ilości zebrań do minimum, Zarząd Sodalicji urządził w roku sprawozdawczym tylko 4 zebrania: 3 ogólne i jedno wyborcze, a oprócz tych 5 Wydziału. Na zebraniach ogólnych były wygłaszane referaty na następujące tematy; 1) *Posłannictwo kapłańskie na podstawie ostatniej Encykliki Piusa XI o kapłaństwie katolickiem* — wygł. sod. Bartoszewicz Piotr. 2) *Teologja mistyczna Gersona* —wygł. sod. Zubkowicz Stanisław.— Według wskazówki Czcigodnego Księdza Moderatora Zarząd Sodalicji powziął zamiar w roku 1936/7 przeprowadzić cykl referatów o charakterze społecznym i z tej dziedziny jeden już został wygłoszony przez Ks. Dyr. A. K. Romualda Świrkowskiego p. t. „Dynamika i motory współczesnych ruchów społecznych". Co miesiąc odbywały się Drogi Krzyżowe, nabożeństwa sodalicyjne i Komunje św. o wspólnej intencji. Nabożeństwa sodalicyjne były urozmaicane śpiewami chórku sodalicyjnego, który prowadzi sod. Cwiękowski Henryk. Frekwencja na zebraniach ogólnych 61%, na Drogach Krzyżowych 87,1%, na nabożeństwach 100%. Oprócz tych praktyk z inicjatywy Sodalicji odbyła się tradycyjna doroczna Droga Krzyżowa do Kalwarji, w której udział wzięło całe Seminarjum. Przed uroczystością Patrona Młodzieży S. Stanisława Kostki została odprawiona nowenna do św. Stanisława przy udziale wszystkich kolegów; a w dniu Patrona była akademja ku Jego czci, na program której złożyły się śpiewy chóru Alumnów, muzyka Pana Profesora Kalinowskiego i utwór sceniczny w 4 aktach p. t. „Za głosem Bożym". W miesiącu maju Zarząd szczególną opieką otoczył statuę Matki Boskiej, znajdującą się w ogrodzie seminaryjnym, robiąc naokoło klomby z kwiatami. Na jednem zebraniu Wydziału powstała myśl odnowienia tej statui. Ze względu jednak na jesień, jako porę nieodpowiednią do malowania, Zarząd ustępujący przekazuje tę myśl do zrealizowania następnemu Zarządowi. Troską Zarządu było uporządkowanie albumu sodalicyjnego. Nie udało się zebrać wszystkich fotografij x. x. Sodalisów i Alumnów, dlatego tę sprawę do kontynuowania poleca się gorąco następnemu Zarządowi. *Stan kasy* z dniem 16 listopada r. b.: dochód—235 zł. 22 gr., rozchód—122 zł. 97 gr. Pozostaje na dzień 16. XI. — 112 zł. 25 gr. Główne źródła dochodu: 1) od poprzedniego Zarządu—81 zł. 35 gr., 2) składki członkowskie — 126 zł. 40 gr., 3) przedstawienie — 27 zł. 47 gr. — Główne wydatki: 1) czasopisma — 30 zł. 20 gr., 2) pomoc Alumnom, udającym się na Jasną Górę — 30 zł., 3) kwiaty do statui M. B. — 10 zł., 4) zapomoga (datek) dla organizującej się orkiestry seminaryjnej—20 zł., 5) prezenty (książki) dla minorytów sodalisów — 10 zł. *Bibljoteka* liczy 186 tomów. W okresie sprawozdawczym przybyło 3 tomy i wypożyczono 30 tomów. Czasopisma były prenumerowane następujące: 1) *Sodalis Marianus*. 2) *Pod znakiem Maryi*. 3) *Cześć Maryi*. 4) *Rycerz Niepokalanej*. 5) *Moderator*. 6) *Die Fahne Mariens*. 7) *Pro Christo*—dla Kasy Chorych na półki. Ustępujący Wydział u schyłku swojej pracy rozesłał sprawozdania do X. X. Senjorów (kapłanów) i akty ofiarowania się Matce Bożej, nie zapominając też o wysłaniu sprawozdania do innych Sodalicyj, istniejących na terenie seminarjów w Polsce. — Pracę swą zamyka, dziękuje serdecznie wszystkim za jakąkolwiek pomoc, a przyszłemu Zarządowi życzy owocniejszej pracy. *Zarząd*.

Wilno, Seminarjum Duchowne.

STOLICA APOSTOLSKA.

„Osservatore Romano" o nieinterwencji w wojnie hiszpańskiej. — W artykule swego naczelnego redaktora omawia ostatnio „Osservatore Romano" projekty medjacji i paktu nieinterwencji w hiszpańskiej wojnie domowej i, podnosząc całą humanitarność podobnej inicjatywy, zwraca jednak uwagę, że zasada nieinterwencji musi być pełną i całkowicie realną. Nieinterwencja objąć musi zarówno udział oficjalny jak i prywatny, akcję bezpośrednią jak i akcję pośrednią a nawet zwykłe na taką akcję zezwolenie. Cechą charakterystyczną hiszpańskiej wojny domowej jest jej antyreligijność, to też dążenia do stłumienia tej wojny, nie połączone z troską o wyniki walki z religją, oznaczałyby popieranie nowych sukcesów bezbożnictwa wojującego i stwarzałyby nowe ognisko tej wszystko niszczącej siły.

Nominacja kardynała Marmaggiego.—Ojciec św. mianował kardynałów Fr. Marmaggiego i L. Maglione członkami św Kongregacji Soboru.

Z NIWY KOŚCIELNEJ I DUSZPASTERSKIEJ.

W KRAJU

Protest ludności katolickiej Świecia n/Wisłą przeciw akcji Z. N. P. — Dnia 13 grudnia r. b. odbyło się w Świeciu wielkie zebranie, w którem wzięli udział rodzice katolicy oraz przedstawiciele i delegaci stowarzyszeń kościelnych, społecznych i zawodowych Zebranie uchwaliło rezulucje, w których m. in. zsolidaryzowało się całkowicie z postawą, jaką zajęło katolickie społeczeństwo Grudziądza wobec antyreligijnych wystąpień pewnych nauczycieli związkowców, zwróciło się do miejscowych nauczycielek i nauczycieli— katolików z prośbą, by wystąpili z „Ogniska" (ZNP), wypowiedziało się przeciwko prenumeracie „Płomyka", wysunęło postulat zniesienia w Świeciu koedukacji w szkołach powszechnych, ustanowienia specjalnego katechety dla miejscowych szkół powszechnych, potępiło napaść warszawskiego „Dziennika Popularnego" na Ks. Prymasa i wezwało miejscową ludność do bojkotu prasy t. zw. „frontu ludowego" z „Tygodniem Robotnika" na czele.

Wywrotowa działalność Ligi Obrony Praw Człowieka i Obywatela. — Polska Agencja Telegraficzna pod datą 14 b. m. donosi z Lublina :

„Obserwując od dłuższego czasu działalność stowarzyszenia Ligi Obrony Praw Człowieka i Obywatela na terenie Lublina władze doszły do przekonania, że organizacja ta stała się ostatnio terenem działalności wywrotowej. Zarządzona w nocy rewizja w lokalu Ligi całkowicie potwierdziła obserwacje władz. W czasie rewizji znaleziono niezbite dowody utrzymywania przez tę organizację kontaktu z czynnikami wywrotowemi.

W związku z tem starosta grodzki zawiesił działalność Ligi na terenie miasta Lublina, a zebrane dowody i akta przekazał władzom prokuratorskim".

Zjednoczenie Polskich Inżynierów Katolików. — Dnia 10 grudnia odbyło się we własnym lokalu w Domu Katolickim w Warszawie, ul. Nowogrodzka 49, zebranie ogólne

Koła Warszawskiego Zjednoczenia Polskich Inżynierów Katolików.

Głównym punktem zebrania był referat ks. dr. Eugenjusza Dąbrowskiego „Najnowsze opracowania literackie życia Chrystusa Pana“. Podkreślając znaczenie publikacyj literackich, które najłatwiej trafiają do ogółu, prelegent scharakteryzował dzieła Papiniego (Żywot Chrystusa), Mereżkowskiego (Nieznany Jezus), Mauriaca (Życie Jezusa) oraz książki autorów bluźnierczych, komunistycznych i żydowskich.

Dnia 22 b. m. (wtorek) o godzinie 20,15 Koło Warszawskie Z. P. I. K. urządziło opłatek wspólnie ze Zjednoczeniem Polskich Lekarzy Katolików i Zjednoczeniem Pisarzy Katolickich im. Ks. Piotra Skargi.

ZAGRANICĄ

Światowa kampania prasy katolickiej. — Jak wiadomo, na ostatnim kongresie międzynarodowym prasy katolickiej w Rzymie uchwalono podjęcie generalnej kampanji przeciw ukrytym wrogom Kościoła i społeczeństwa, zwłaszcza przeciw bolszewizmowi, neopogaństwu i masonerji. Sekretarjat tej akcji prasowej dziennikarzy katolickich umieszczony został w Holandji, przyczem kierownictwo jego powierzono dr. Hein Hoeben. W wyniku podjętej przez niego podróży po państwach Europy środkowej utworzony został szereg sekretarjatów krajowych, mających kierować akcją prasową we własnych krajach, pozostając jednocześnie ogniwami łączącemi prasę miejscową z centralą akcji w Holandji.

Rolę takiego sekretarjatu krajowego objęła w Austrji „Christliche Pressezentrale“ łącznie z „Reichspost“ pod kierownictwem dr. Schredera. Na Węgrzech utworzono „Biuro prasy katolickiej Europy Środkowej“, na czele którego stanęli o. Bangha T. J. i redaktor Tóth. W Czechosłowacji, która dotąd nie brała oficjalnego udziału w Międzynarodowym Sekretarjacie Prasy katolickiej, również zorganizowano akcję przeciw elementom wrogim Kościołowi i państwu. Podjął się jej prof. F. Dwornik wspólnie z redaktorami „Lidovych Listów“ w Pradze i „Slovaka“ w Bratysławie. Wszystkie te trzy organizacje postanowiły przystąpić do wydawania specjalnych komunikatów dla prasy swoich krajów. Podobną akcję rozwinięto również w Belgji, gdzie tworzy się Katolicka Centrala Prasowa pod kierownictwem o. Marlion Z. K., dyrektora biura prasowego belgijskiej Akcji Katolickiej.

W innych krajach prasa chrześcijańska, a zwłaszcza katolicka, wystąpiła zdecydowanie przeciwko bolszewizmowi i jego sprzymierzeńcom.

Międzynarodowy kongres lekarzy katolickich. — Na katolickim kongresie medycznym, który niedawno odbył się w Tuluzie dr. Octave Pasteau, przewodniczący francuskiego towarzystwa lekarskiego św. Łukasza i św. św. Kosmy i Damiana, szef kliniki wydziału medycznego w Paryżu, oświadczył, że w tygodniu wielkanocnym roku przyszłego odbędzie się w Rzymie Międzynarodowy Kongres Lekarzy katolickich, którego głównym celem będzie omówienie sprawy Akcji Katolickiej w świecie lekarskim. Kongresowi temu będzie przewodniczył arcybiskup Pizzano.

Wszyscy dyplomaci sowieccy muszą być czynnymi bezbożnikami. — W wyniku układu między Kominternem, centralną radą związku bezbożników i moskiewskim komisarjatem spraw zagranicznych wszyscy dyplomaci sowieccy i urzędnicy podlegający komisarjatowi spraw zagranicznych, muszą przystąpić do ru-

chu bezbożniczego. Wszyscy urzędnicy, którzy dotychczas z jakiegokolwiek powodu nie zgłosili przystąpienia do organizacji bezbożniczej, muszą naprawić to „zaniedbanie“ do 1-go stycznia 1937 r.

Na skutek tego zarządzenia jako pierwsi wstąpili do związku bezbożników ambasadorzy w Londynie Majski, w Paryżu Potemkin i w Rzymie Stein. Poseł sowiecki w Sztokholmie Kołłontajowa i ambasador bolszewicki przy rządzie madryckim Mojżesz Rosemberg należą już oddawna do ruchu bezbożniczego i posiadają różne odznaczenia za zasługi, wyświadczone tej propagandzie. Również kierownicy i urzędnicy przedstawicielstw handlowych rządu sowieckiego zagranicą przystąpili do organizacji bezbożniczej.

Tolerancja religijna w sowietach w świetle oficjalnej statystyki. — Komisarjat spraw wewnętrznych ogłosił statystykę zamkniętych świątyń na terenie Rosji sowieckiej. Wynika z niej, że w ciągu 1935 roku zamknięto 14.000 cerkwi, kościołów, kaplic, synagog i t. d. G. P. U. poddało śledztwu 3.687 duchownych różnych wyznań, przyczem w 29 wypadkach wydano wyroki śmierci.

Z piśmiennictwa.

Ks. Dr. Antoni Borowski, prof. U. J. P., **Warunkowe Szafarstwo Sakramentalne.** Włocławek 1930, str. 102.

Administrowanie sakramentów św. jest jednym z najważniejszych obowiązków duszpasterzy, którzy mają się pilnie troszczyć, by to administrowanie było zawsze ważne i godziwe. Zasadniczym składnikiem sakramentu jest intencja ministra, zespalająca materję i formę w określony sakrament Chrystusowy. Czigodny Autor, który obdarzył już uprzednio polską literaturę teologiczną cennemi pracami z tego zakresu[1]), obecnie wzbogaca ją znowu nowem dziełem, dotyczącem warunkowego administrowania sakramentów wogóle, a w szczególności warunkowej intencji ministra przy administrowaniu sakramentu chrztu św.

W części pierwszej Dostojny Autor mówi o intencji i jej przymiotach, uwzględniając rozmaite opinje teologów, dotyczące intencji zewnętrznej. W drugiej części — rozwija szczegółową naukę o odżywaniu sakramentów, zarówno wyciskających charakter niezmazalny jak i innych. W części trzeciej — roztrząsa warunkowe administrowanie sakramentów wobec wątpliwości co do materji i formy w zwykłych okolicznościach i w koniecznej potrzebie, jak również w wypadku wątpliwej władzy ministra oraz przy wątpliwem uzdolnieniu podmiotu i wątpliwościach o fakcie sprawowania sakramentu. W części czwartej — omawia godziwość warunkowego szafarstwa sakramentalnego wobec niebezpieczeństwa nieważności, niedopuszczalność tegoż wobec niebezpieczeństwa bezowocności oraz niedopuszczalność warunku *si es dispositus* w szafowaniu sakramentu pokuty, podając zarazem w tym wypadku sposób użycia formy warunkowej. — Wreszcie w cz. 5-ej znajdujemy szczegółowy traktat o warun-

kowem szafarstwie chrztu świętego wobec wątpliwości co do materji i formy i ich łączności, wobec wątpliwości o uzdolnieniu podmiotu (chrzest embrionu, płodu, dorosłych), oraz wątpliwości o fakcie sprawowania tego sakramentu. Autor mocno podkreśla, że w razie uzasadnionego pozytywnego powątpiewania kapłan nietylko może, lecz powinien ponownem sprawowaniem warunkowem sakramentu chrztu spełnić tak doniosłe prawo miłości dusz. Ten ostatni .rozdział cennego dzieła jest praktycznem przystosowaniem zasad teoretycznych rozdziałów poprzednich do administrowania najważniejszego i pierwszego sakramentu chrztu. W zakończeniu Autor zaznacza, że na szczególną uwagę i omówienie zasługuje kwestja warunkowego szafowania sakramentu pokuty i ostatniego olejem św. namaszczenia, obiecując poświęcić temu zagadnieniu studjum oddzielne, którego oczekujemy z niecierpliwością.

Dzieła Ks. Prof. A. Borowskiego są b. bogatym dorobkiem w skądinąd ubogiej do niedawna polskiej literaturze teologicznej, ostatnie zaś dzieło jest bardzo cennem jej bogactwem o znaczeniu nietylko teoretycznem ale i praktycznem. Ze względu bowiem na coraz bardziej rozwijający się naturalizm i racjonalizm wśród ministrów heretyckich powstaje poważna wątpliwość o ich intencji przy udzielaniu sakramentów, a szczególnie sakramentu chrztu, który dlatego winien być powtarzany warunkowo w wypadku przyjęcia heretyków na łono Kościoła. W czasach ostatnich z łaski Bożej widzimy coraz częstsze ich nawracanie się, przeto i wywody Czcigodnego Autora winny znaleźć coraz częstsze zastosowanie, z któremi dlatego musi zapoznać się każdy kapłan, a szczególnie każdy duszpasterz. Nadto wszyscy odczuwaliśmy dotychczas wielkie braki w polskiej terminologji teologicznej, którą dzieła Ks. Prof. Borowskiego między innemi bardzo wzbogacają i uzupełniają, dlatego zasługują i z tego względu na przestudjowanie.

X. M. Sopoćko.

---

[1]) Ks. Dr. A. Borowski, *Pontyfikat Piusa X a sakramenta św.*, *Studjum teologiczno - moralne.* [Włocławek 1916] str. 50; *Sakramentologja w świetle nowego Prawa Kanonicznego* [Włocławek 1920] str. 146; *O sumieniu (Studjum teologiczno-moralne)* [Włocławek 1928] str. 154 etc.

I. **Pierwsza książka KZMM.** — Poznań. Nakładem S. A. „Ostoja“ str. 160.

II. **Pierwsza książka KZMŻ.** — Poznań. Nakładem S. A. „Ostoja”, str. 160.

III. **Wskazówki metodyczne do pierwszej książki KZMM.**—Poznań. Nakładem S. A. „Ostoja”, str. 80.

IV. **Wskazówki metodyczne do pierwszej książki KZMŻ.** — Poznań. Nakładem S. A. „Ostoja“. str. 80.

Te cztery książki przeznaczone są do szkolenia członków Akcji Katolickiej. Akcja Katolicka spełni swoje zadania, albo nie spełni. Będzie to zależało od tego, jacy będą jej członkowie. Pierwsze dwie książki przeznaczone są dla młodzieńców i dziewcząt, którzy mają zamiar wstąpić do oddziałów Katolickich Stowarzyszeń Młodzieży Męskiej i Żeńskiej. Dwie następne przeznaczone są dla kierowników Kółek jako pomoc przy wyszkoleniu pojedyńczych kandydatów do wspomnianych stowarzyszeń, podają metodyczne wskazówki do pracy w kółkach kandydackich, dla samych zaś kandydatów i kandydatek będą niejako streszczczeniem tego, co przerobiono na zbiórkach.

Po tych książkach mają być wydane inne, które będą wyrabiały głębiej ducha członków wyżej wspomnianych stowarzyszeń. Jest to więc pierwszy krok w kierunku jednolitego wychowania młodzieży, skupionej w stowarzyszeniach, w duchu statutu, nadanego im przez Episkopat Polski.

Z tego względu omawiane książki powinny się znaleźć w rękach X. X. Proboszczów, wszystkich kierowników stowarzyszeń Katolickiej Młodzieży Męskiej i Żeńskiej oraz członków tych stowarzyszeń.

K. J.: **Społeczne zasady ewangelji.** Poznań 1936 „Ostoja“ Cena 2,20.

Wiele w obecnych czasach bywa zatargów zarówno między pojedyńczymi ludźmi, jak i między różnemi grupami społecznemi. Te zatargi pochodzą stąd, że ludzie w swem postępowaniu z drugimi nie kierują się zasadami bożemi, jakie nam Chrystus wyłożył w ewangelji. Przypomnienie więc tych zasad prowadzi do uspokojenia zatargów społecznych, rodzinnych i t. p.

Książka niniejsza omawia społeczne zasady ewangelji żywo i interesująco, nadając się nietylko do prywatnego czytania, ale i jako podręcznik do wykładów.

Oto tematy poszczególnych rozdziałów: Społeczna nauka ewangelji. Wartość człowieka. Rodzina — kobieta — dziecko. Państwo i władza. Naród. Praca i płaca. Bogactwo i własność. Braterstwo i sprawiedliwość. Miłość. Pokój. Kościół. Społeczna siejba ewangelji.

Marja Suchocka: **Młodzież w ramach Akcji Katolickiej.** Poznań 1936. „Ostoja“. Cena 0,30 zł.

Autorka omawia w tem wydawnictwie szereg kwestyj, dotyczących ideologji Akcji Katolickiej Młodzieży, jak: jedność pracy a autonomja organizacyjna, samodzielność a autorytet, dobór członków i kształcenie elity, założenia ideowe poszczególnych działów pracy i t. p.

P. Suchocka, — mając jako prezeska krajowa KSMŻ. szeroki pogląd na każde z tych zagadnień, daje w tej niewielkiej, ale wartościowej broszurce wiele cennych wskazań. Oddziały KSMŻ. i KSMM. idąc za niemi, pchną ruch AKM. na tory nowoczesnej pracy społecznej, jakiej domagają się od katolików dzisiejsze trudne czasy.

Drukowano za zezwoleniem J. E. Księdza Arcybiskupa - Metropolity.

Wydawca: KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA.

Redaktor: KS. JÓZEF PONIATOWSKI.

Drukarnia Archidiecezjalna w Wilnie

